

LSD kultura

*"Purple haze all in my brain,
lately things just don't seem the same.
Actin' funny but I don't know why,
s'cuse me while I kiss the sky."
(Jimi Hendrix 1967; Purple Haze)*

V sociologiji pojem kultura označuje način življenja pripadnikov neke družbe, k čemur spadajo tudi vzorci obnašanja. Tako je kultura celotno področje idej, navad, prepričanj pa tudi materialnih proizvodov, katere je človek proizvedel in se prenašajo v naslednje generacije.

Izvajalci in nosilci kulture so ljudje, širi se z difuzijo in tradicijo, ki med seboj komunicirata, zato je kultura tudi tkivo komunikacije med generacijami. Beseda tradicija je izpeljana iz latinske besede traditio, ki pomeni predajo ali izročilo. "Kar se obnese, se tudi ohrani" (Raetsch; 1996: 49), kar se ohranja, pa preide v tradicijo, in iz tradicije v kulturo. V tem smislu se je po vsem svetu oblikovala tudi bogata kultura uživalcev drog, ki so vzpostavili nove sisteme vrednot, nove oblike vedenja, da ne omenjam nešteti kulturnih produktov.

Najbolj produktivna in vplivna izmed kultur uživalcev drog pa je, kot bomo videli v nadaljevanju, kultura uživalcev LSD-ja. Ta kultura že dolgo ni več zgolj subkultura, ki bi bila prisotna le v majhnem krogu ljudi, ali kontrakultura, ki bi bila v opozicijskem odnosu do prevladujoče in obče sprejete kulture, ampak je naskrivaj prišla v prav vsa področja prevladujoče kulture in sedaj od tam nezavedno ali celo zavedno vpliva na vse, kar ustvarja obče prevladujočo kulturo.

LSD

Lysergic Acid Diethylamide ali LSD spada med halucinogene droge, ki imajo za učinek spremembe zaznav. Proizvedene so iz sintetičnih snovi narejenih v laboratorijih. Dobi se jih v obliki raznobarnih tabletk (LSD, PCP...). Lahko pa so tudi pridelane iz različnih halucinogenih rastlin (posebne gobe in kaktusi). Učinki zaužitja so intenzivne med seboj prelivajoče se zaznave, halucinacije ter spremembe doživljanja časa in prostora. Nevarnost teh drog je v zapletenih duševnih stanjih z doživetji groze in strahu ter v občutjih ogroženosti. Možen pa je tudi razvoj duševne odvisnosti in škodljivega vpliva na dedno snov.

Družbena zgodovina LSD-ja

Aprila 1943 je Albert Hoffmann odkril psihedelično delovanje LSD-ja in s tem postavil temelj novemu psihedeličnemu gibanju, ki je dobilo svetovne razsežnosti.

Kmalu po tem odkritju se je rodila psihedelična kultura, kot njeno glavno vejo pa je psiholog Timothy Leary (imenovan tudi "apostol LSD-ja") opredelil LSD umetnost. Leary je imel psihedelične droge za sredstvo s katerim se povečuje inteligenca, kajti glede na to, kako majhen del možganskih celic izkoriščamo, smo po njegovem mnenju v stanju bube, ki se ne zaveda, kaj bi bila sposobna na, rediti kot me-

tulj. Prepričan je bil, da bomo s pomočjo drog razvili vse svoje zmožnosti do konca. Premagali bomo čas in prostor, postali nesmrtni, skratka življenje bo postalo vesela igra, v kateri bo lahko vsakdo, karkoli si bo želel.

Začetki eksperimentov z LSD-jem so bili Acid Tests, ki jih je sredi šestdesetih let v ZDA izvajal literat Ken Kesey in njegovi sodelavci Merry Pranksters. Ken Kesey LSD-ja ni testiral kontrolirano v laboratoriju, ampak nekontrolirano v naravnem okolju, katerega je sam izbral. To je botrovalo temu, da so bili ameriški hipiji udeleženci največjega, nekontroliranega eksperimenta z drogami v vsej dosednji zgodovini človeštva.

Keseyevi Acid Testi so potekali po različnih krajih ZDA, skupaj s svojimi pomočniki Merry Pranksters so potovali okrog s psihe delično poslikanim avtobusom. Kasneje so ta avtobus Beatli portretirali v svojem filmu

Magical Mystery Tour, in še danes je kot del zbirke varno shranjen v največjem in najpomembnejšem ameriškem muzeju (Smithsonian Institute Washington D. C.). "On the Bus je postal sinonim za biti na tripu" (Raetsch; 1996: 54).

Timothy Leary je bil profesor psihologije na Harvardski univerzi in je oče danes svetovno priznane teorije "odmerek, set in setting", ki pravi, da je kvaliteta izkušnje na LSD-ju odvisna od količine (odmerek), notranje pripravljenosti posameznika (set) in zunanjih okoliščin (setting). Leary je ustanovil tudi LSD cerkev (The League of Spiritual Discovery), ki je častila LSD kot zakrament (čaščenje božjega v samem sebi), njihova dogma pa se je glasila "Turn on, tune in and drop out" (vklopi se, uglesi se in odmakni se).

LSD je v Ameriki sprožil val zanimanja za spiritualnost, ki se je kazala v različnih ob-

Gilbert Shelton: Lepak za nastop skupine *The Grateful Dead*, 1967.

likah, nekatere so bile tipično ameriške, kot je bila Learyjeva LSD cerkev ali The Neo American Church, ki jo je leta 1964 ustanovil psiholog Artur Kleps. Kot Learyjeva je tudi slednja častila LSD kot zakrament, temeljno prepričanje pa je bilo, da LSD širi zavest, zato ga lahko uživa vsak. Druge oblike LSD spiritualnosti pa so se odvijale v različnih obredih zaužitja te droge. Raetsch (1996) govori o treh tipih ritualov, ki so se izoblikovali v LSD kulturi: rituali za samoraziskovanja, partnerski rituali in skupinski ali krožni rituali. Vsaka izmed teh treh oblik pa zahteva podrobne priprave prostora, odmaknitev od časovno določenih družbenih obveznosti, post ter skrbno izbiro pijače in hrane. Poleg kadil in dišav se v ritual samoraziskovanja pogosto vključijo še geomantične metode (I-Ging) in preroške postopke (tarot), le redkokdaj pa se prakticira magija v stilu Alister Crowleyja. Pri partnerskem ritualu je v večini primerov v ospredju erotika, medtem ko gre pri skupinskemu ritualu za skupne vizije in družbeno integracijo.

Moč LSD-ja je naletela na nepripravljene ljudi, vzbujala je strah in grozo, "duhovi, ki so klicali k sebi čarovniške vajence, so postali premočni zanje" (Raetsch; 1996: 54). Kajti s tem, ko je človek zaužil trip, ni hkrati z njim zaužil tudi modrosti, kako ga pravilno uporabiti in obvladovati. Tako je dr. Timothy Leary s svojima sodelavcema Ram Dassom (dr. Richard Alpert) in dr. Ralph Metznerjem na osnovi Tibetanske knjige mrtvih izdal tudi navodila (Psyhadelic Experience) za uporabo LSD-ja, na podlagi katerih naj bi uživalci dosegli mistično doživetje razsvetljenja. Zaskrbljujoče pri Learyjevem "znanstvenem" delu pa je bilo to, da se je meja med raziskovanjem in zabavo vse bolj brisala.

Keseyevi Acid Tests so pripomogli k temu, da je LSD v Ameriki zelo hitro dosegel veliko popularnost, saj se ga je dobilo skoraj za

vsakim vogalom, posledica tega pa je bila, da so ga v ZDA leta 1967 prepovedali.

LSD kultura

To, da si umetniki do inspiracije pomagajo z različnimi drogami, ni nova stvar. Že slike jamskih ljudi predstavljajo vizije, kar pomeni, da so predstavljene stvari, ki so jih ti ljudje videvali v svojem notranjem svetu. V devetnajstem stoletju je bil zelo znan tako imenovani pariški hašiš klub, katerega gostje so bili tedaj znani umetniki. Stvari, ki so se dogajale v tem klubu, so bile tajne in so zelo težko pricurjale v javnost, dovolj zgovorno pa je bilo to, da se je govorilo o novi dimenziji, do katere pridejo misleci in umetniki s pomočjo droge.

LSD ima sposobnost razširitve kreativnih možnosti. "Nastavki individuumu se spremenijo, ojačajo ali razcvetijo" (Raetsch; 1996: 57). Na takšen način lahko ljudje dojemajo in izrazijo več kot običajno. Ravno ta več, ki je pogosto subtilen in ga ljudje brez izkušnje LSD-ja ne morejo prepoznati, pa predstavlja psihedelično kreativnost. "V halucinatornih stanjih oseba skratka prebija tanko lupino med zavestnim in nezavednim, zaradi česar pridejo na površje kaotične, z vidika vsakdanje zaznave iracionalne podobe" (Tomc; 1993: 13).

LSD so imenovali tudi ACID, TRIP (zaužitje je predstavljalo nekakšno psihedelično potovanje), ALICE (po romanu Lewisa Carola Alica v čudežni deželi), Hoffmanove kapljice (po očetu LSD-ja), ko so The Beatles izdali pesem "Lucy In The Sky With The Diamonds" (začetnice poudaril B. L.) pa so mu rekli tudi LUCY. Po njegovih učinkih so dobivale imena tudi različne glasbene skupine in pesmi, kot bomo videli pozneje.

Kulturni artefakti

LSD se na tržišču pojavlja v različnih oblikah: vodna raztopina, drobtinice (micro-

dots) ali v vezivni substanci (stickers). Proizvajalci LSD-ja kažejo veliko kreativnost, s pomočjo katere ustvarjajo jasne povezave med samo substanco ter z njo povezanimi predstavami. Tako da lahko že na osnovi pregleda teh proizvodov tudi razložimo sistem simbolov v LSD-kulturi.

Z LSD-jem prepojeni *papirčki* predstavljajo prave kulturne izdelke, namreč potiskani so z različnimi simboli, ki nam dajejo vpogled v kulturne vrednote uživalcev LSD-ja. Leta 1987 je bila celo razstava teh papirčkov. Na tripih pogosto najdemo simbole: yin-yang (kozmična harmonija, ki jo vzpostavi LSD), japonska znamenja sreče (uživalcu naj bi na potovanju prinesla srečo), lotosov cvet (razsvetljenje, ki ga doživi oseba po zaužitju), kitajskega zmaja (kozmična modrost tripa), hindujskega boga modrosti Ganeša s slonjo glavo (bog modrosti, velja za premagovalca vseh ovir na psihedeličnem potovanju, obenem pa simbolizira zaupanje v pravilno izkustvo), hindujskega boga Krišno (simbol strastne božanske erotike, ki jo prav tako vzbudi LSD) in številne motive sadežev (simboli sadežev z drevesa spoznanja), živali (pogoste so mačke ali tigri, ki jih povezujejo s čarovništvom, šamanizmom in z bogovoma ekstaze Šivo in Dionizom, motive hobotnice, ki svoje lovke razteza na vsa področja biti), razne psihedelične motive (motivi ki jih vidimo na psihedeličnem potovanju), budistična znamenja sreče (povezava s tibetansko mistiko), simbole srednjeveške magije (npr. pentagram – z njimi se prisega na magične kvalitete tablete), podobo Bude (naravo Bude je mogoče izkusiti na tripu), razne leteče predmete (ti naj bi spominjali na psihedelični visoki let, ki se ga doseže s pomočjo tablete), simbole hipijev (prizadevanje za svetovni mir), simbole staroegipčanske kulture (npr. piramide – simbol nesmrtnosti, ki se je popotnik velikokrat zave, Horovo oko – pogled v večnost ...), motive iz naslovnih plošč glas-

benih skupin, včasih le detajle, cele vrste figur iz stripov (Miki miška kot čarovniški vajenec – namreč uživalec postane na tripu prav to, Jokerja in druge figure klovnov, ki namigujejo na kozmično šalo, ki je na tripu že marsikdaj zbudila plaz nerazumnega smeha ...)... Ob petdesetletnici odkritja psihedeličnih učinkov LSD-ja (1943-1993) pa so izšli tudi jubilejni tripi, na katerih je odtisnjena slika Alberta Hoffmanna, ki se vozi s kolesom.

Vplive LSD-ja najdemo tudi v *literaturi*, kajti s prodorom psihedeliije so pisatelji vstopili v nove prej neznane svetove. LSD je vplival predvsem na pisce znanstvene fantastike. Znanstvena fantastika pa je lahko tudi tesno povezana z napredkom v znanosti, kajti napredne ideje se v večini primerov najprej pojavijo v znanstveno fantastičnih delih in tako ustvarijo zanimanje pri znanstvenikih, ki nekatere čez čas tudi predelajo in (če je mogoče) uresničijo. Najbolj brani pisatelji te zvrsti so po Raetschu (1996) Brian W. Aldiss (Bos v glavi), Philipp K. Dick ter Robert Heinlein (Mož v tujem). Pod vplivom LSD-ja je Albert Hoffmann napisal svetovno uspešnico *Let nad kukavičjim gnezdrom*. Hans Kruppa je v svojem psihedeličnem romanu *Leteče jagode* ovekovečil jagode kot simbol kozmične super droge. Izkušnje z LSD-jem najdemo tudi pri beatniku, pesniku Allenu Ginsbergu, v Konsalikovi knjigi *V omami*, v trilogiji Roberta Shee in Roberta Anton Wilsona z naslovom *Illuminatus ...*

Z LSD-jem je tesno povezan tudi pojav *underground stripov*. Underground stripi povečujejo droge, spolnost in nasilje. Na začetku so bili dostopni le odraslim (dobili so se samo pod pultom; zato tudi tako ime), saj se v njih pojavlja strah vzbujajoči razkroj jaza. Prvi umetnik na tej "sceni", ki naj bi eksperimentiral z LSD-jem in svoje izkušnje prenesel na papir je bil po Raetschu (1996) Robert Crumb. S stripom *Headcomix* je ustvaril prototipe in klasike te zvrsti. Sledili so mu Gilbert Shelton

(Fabulous Furry Freak Brothers), Caza (Cazove sanje), Richard Corben (Neverwhere) in Moebius (John Difool) ... Iz okolja slednjih izhaja tudi strip Heavy Metal, na podlagi katerega je pozneje nastal tudi risani film. Mnogi risarji underground stripov so risali tudi naslovnice plošč različnih rock skupin. V večni primerov je šlo za primere naslovnice albumov psihedeličnih skupin, npr. Robert Crumb je narisal naslovnico za Big Brother and The Holding Company (Cheap Thrills), upodobil pa je tudi Hendrixov hit Purple Haze, Gilbert Shelton pa je ilustriral naslovnico The Grateful Dead (Shakedown Street) ...

Sredi šestdesetih let je nastal *psihedelični rock*. Glasbeniki so pod vplivom LSD-ja zaznavali prej nedostopne tone, ti toni so se zlivali v njihovo glasbo, ki je bila podprta z besedili o potovanjih na LSD-ju in od takrat naprej lahko tudi začnemo govoriti o psihedeličnem rocku.

Pri nastopih glasbenih skupin v živo se je pogosto dogajalo, da je eden izmed članov prevzel pobudo in se izgubil nekje v veselju, ostali pa so se mu postopoma pridruževali. V večini primerov so se glasbeniki prepustili šamanskim bobnom. Ray Manzarek klaviaturist skupine The Doors pravi, da je bila to "... najboljša stvar psihedelične dobe. Te stvari so se dogajale na odru, bil si v nekem psihičnem prostoru ... Zaradi določenih substanc, si bil na letalu, kjer je bila stopnja psihične komunikacije med štirimi glasbeniki neopisljiva ..." (Paul; 1997: 100). Hkrati z izvajalci pa so morali biti v transu tudi poslušalci, če so hoteli imeti kaj od zabave in potovanja v druge sfere.

Ko je Ken Kesey izvajal Acid Tests, so se njegovi sodelavci Marry Pranksters ukvarjali s tem, kako bi vse te bliske, razsvetljenja, igre barv ... skratka različne vrste svetlobe, ki jih človek vidi, ko je na tripu, prenesli v realnost. Začeli so eksperimentirati z lučjo, in tako razvili stroboskop, napravo, ki v kratkih časov-

nih presledkih pošilja bliske svetlobe. Vse, kar se premika, je optično razdrobljeno, in če temu dodamo še razne barvne reflektorje resnično dobimo efekt, ki je podoben tistemu na tripu. S tem so Pranksterji postavili temelje za psihedelični lightshow, ki je od takrat naprej nepogrešljiv element v popularni glasbi.

Skozi šestdeseta leta je nastalo ogromno skupin, ki so preigravale psihedelični rock. Mednje lahko uvrstimo Pink Floyd, Lucy In The Sky With The Diamonds in Strawberry Fields For Ever (The Beatles), Electric Light Orchestra, Eight Miles High, Fifth Dimension, Mind Garden (Yes), ... Deep Purple, Rainbow, The Doors, Rich Kids on LSD, Purple Haze (Jimi Hendrix), The Acid Queen (The Who), The Trip (Donovan), White Rabbit (Jefferson Airplane) ...

V Angliji so bili prvi The Beatles, njihova pesem Yellow Submarine je bila med drugim tudi simbol za trip v druge realnosti, še posebej ko so jo predelali v risani film (1969), njihov album Magical Mystery Tour je prvi konceptni album na osnovi LSD-ja, v Srg. Peppers Lonely Hearts Club so ta stil še izboljšali. Na koncu pa je John Lenon na Learyjevo prošnjo za svojo pesem uporabil njegov slogan "Come Together" ter ga tako ponesel v svet.

V začetku sedemdesetih let se v moderni glasbi pojavijo klaviature, ki so ustvarile paleto psihedeličnih zvokov. Nanje se je skupaj z bandom vkrcalo zadeto poslušalstvo ter so skupaj odleteli kolektivni ekstazi naproti.

Konec osemdesetih se je začelo gibanje Acid House. V tem obdobju se je prirejalo množične zabave (rave parties), na katerih so računalniško ustvarjeni ritmi vplivali na poslušalce, ki so bili pod vplivom LSD ali MDMA tablet. V devetdesetih letih so računalniškim ritmom dodali še vokale in električne kitare in tako ustvarili razne zvrsti techno glasbe.

Skozi devetdeseta leta prejšnjega stoletja je zalil svet novi val glasbe. Pojavile so se raz-

lične zvrsti glasbe in ne moremo več govoriti zgolj o Acid Rocku. "Danes služi vsak stil za komunikacijo LSD-kulture, ne glede na to ali gre za house/industrial (npr. Ministry), heavy metal (npr. Acid Drinkers, Animal Bag, Anthrax, Love Sex and Death), wave (npr. The Cocoon), independent (npr. Rausch), hardrock (npr. Drop Acid), death metal (npr. Atrocity), techno (npr. Lords of Acid), alternative (npr. Alice in Chains, Mudhoney, Soundgarden), dancefloor pop (npr. The Shamen), crossover (npr. Slovenity), new age (npr. Solitaire), jazz (npr. Acid Jazz), reagge, toasting, dub hardcore, punk (npr. Angry Samoans), hip hop (npr. Space Cowboys), country in western (npr. Eugene Chadbourne), balade (npr. Love Spiral Downwards) ali kaj drugega" (Raetsch;1996: 63).

Najbolj znano *gledališko delo*, ki je nastalo pod vplivom LSD-ja je bil gotovo musical Hair (1968), ki je obenem tudi najjasnejši produkt LSD kulture.

Na začetku tega musicala oznanjajo New Age, astrološko obdobje vodnarja. Hipiji so označeni kot pleme, sledi hvalnica LSD-ju, opevane so vrednote hipijev, kot so ljubezen, mir, spolna svoboda ... Za konec pa verjetno najbolj znana pesem tega musicala Let the Sunshine In; sunshine so tedaj imenovali najbolj popularni trip (LSD). Predstava se je zaključila s skupinskim seksom na odru, v katero so bili včasih vključeni tudi gledalci.

Britanski pionirji rocka The Who so leta 1970 postavili na oder rock opero Tommy, za katero je večino dela opravil njihov kitarist Pete Townshend. Na besedila in glasbo so imele

Robert Crumb: Naslovnica plošče "Cheap Thrills" skupine Big Brother and The Holding Company (z vokalistko Janis Joplin).

pomemben vpliv njegove izkušnje z LSD-jem. Protagonist je fant po imenu Tommy, ki je zaradi travmatične izkušnje postal slep, gluhi in nem. S pomočjo raznih metod se preobrazi in končno osvobodi svoj notranji jaz. Starši in prijatelji ga naredijo za guruja, milijoni ljudi hočejo podoživeti njegovo usodo, kar jim pa ne uspe, saj mora vsak sam najti svojo pot do razsvetljenja.

Ko govorimo o psihedelični glasbi, nikakor ne moremo mimo skupine The Grateful Dead in Deadheadov. Deadheadi so privrženci skupine The Grateful Dead, ki ima svoje korenine v Acid Tests in je do smrti njihovega vodje Jerryja Garcie (1996) nadaljevala njihovo tradicijo. Ime The Grateful Dead izhaja iz Egiptčanske knjige mrtvih, head pa je okrajšava za Acidhead (jezik uživalcev LSD-ja).

Okrog te skupine je nastalo pravo moderno gibanje. Deadheadi sestavljajo psihedelično pleme, ki je razseljeno po celem svetu, njihovi rituali pa so bili koncerti skupine The Grateful Dead, ki so se imenovali The Dead Show, in so predstavljali pravo multikulturno doživetje. Deadheadi so ustvarili svoja oblačila, majice pobarvane z batikom, katerih vzorci in barve spominjajo na psihedelična doživetja, in so še vedno zelo popularne. Koncerti The Grateful Dead so bili enkratni, niti dva nista bila enaka, kajti skupina je prisegala na improvizacijo. Tisoče Deadheadov je pred prireditvijo zaužilo trip, skupina je igrala glasbo, ki se je zlivala z atmosfero, ter pustila da jo je "zadeta" množica inspirirala. Vendar pa po mnenju Deadheadov vsakdo ne razume glasbe The Grateful Dead, kajti kdor jo je hotel razumeti, je moral po njihovem mnenju najprej doživeti koncert na tripu, in po tem je lahko ostal skoraj za vedno povezan z njimi.

Najzgodnejši *film* LSD kulture je film Petra Fonde iz leta 1967 z naslovom *The Trip*, v katerem prikaže svoje grozeče izkušnje s to drogo. Sledijo mu filmi kot so *Easy Rider*, *Apocalypse Now*, *Hair* (po istoimenskem mu-

sicalu), *The Wall*, *Flashback*, *The Doors*, *Natural Born Killers*, *Trainspotting* ...

Poleg filmov pa velja omeniti še videospote, ki jih snemajo razne glasbene skupine za promocijo pesmi, s pomočjo katerih nas odpeljejo v svet psihedelije.

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bil zahodni svet deležen pravega izbruha *slik*, ki so bile rezultat izkušnje z LSD-jem. "Slike so simboličen spomin na vizije pod vplivom LSD-ja. Psihadelično slikarstvo je v pravem smislu religiozna umetnost" (Raetsch; 1996: 59). Tomc (1993) pa poudarja, da gre pri halucinacijah, tako kot pri sanjah ali hipnotičnih stanjih, za arhaični mehanizem, katerega je človek podedoval od zgodnjih sesalcev. Zato ljudje po njegovem mnenju tudi haluciniramo v obliki slik.

Večina umetnikov, ki se je ukvarjala z ustvarjanjem psihedeličnih slik, so bili najprej ilustratorji plošč rock skupin, knjig, plakatov... Leta 1993 je bila v San Francisco's Best Comics and Rock Art Gallery na ogled razstava del Ricka Griffina, ki je po mnenju poznavalcev klasik tovrstnega risanja.

V šestdesetih letih se je vzporedno s psihedeličnim slikanjem razvila tudi *psihedelična fotografija*. Tovrstna fotografija je opredeljena s popačenjem, nenavadnimi perspektivami, različno osvetlitvijo ... Te fotografije je najbolj podpirala industrija gramofonskih plošč, ki jih je postavljala na ovitke svojih plošč. Tedaj so bili zelo priljubljeni posnetki članov rock skupin skozi objektiv ribje oko ali druge ekstremno širokokotne objektivne. Takšna sprememba zornega kota, preko pripomočkov, je primerljiva z razširitvijo posameznikovega pogleda s pomočjo LSD-ja.

Zaključek

Globlje spremembe, ki jih je prineslo psihedelično gibanje so vedno bolj integrirane v naše socialne in politične strukture, pa tudi v našo kolektivno psiho. Na vsakem koraku lahko slišimo pesmi Boba Dylana, Beatlov, Grateful

Dead, The Doors, Pink Floyd ..., v vsaki diskoteki ali na koncertu utripa light show v ritmu techno glasbe, v kinematografih se vrtijo znansoveno fantastični in psihedelični filmi, v trgovinah ponujajo underground stripe, na televiziji predvajajo risanke Acid Headov ... Na podlagi tega vidimo, da LSD kultura je in da tudi ostaja eden izmed največjih vplivov na mainstream kulturo današnjega časa, čeprav se tega v večini primerov niti ne zavedamo.

Naglo širjenje psihedelične kulture nedvomno lahko pripišemo med drugim tudi določenim družbenim okoliščinam, ki so tedaj prevladovali zlasti v ameriški družbi. Šestdeseta leta dvajsetega stoletja predstavljajo začetek vznemirjajočega revolucionarnega obdobja. Takrat se je začelo obdobje velikih družbenih in tehnoloških sprememb. Glede na grožnje in nasilje, ki je pretilo z vseh strani Zemlje in glede na revolucionarne dosežke na področju tehnike si lahko predstavljamo, kako so se ljudje počutili. Strah pred novim, neznanim in negotova prihodnost, vse to je bil sestavni del posameznikovega vsakdana. Potrebo po varnosti in pripadnosti so čutili zlasti mladi ljudje, česar pa jim tedanje razmere niso zagotavljale. Mladi so praznino v rani, ki so jo povzročile te družbene spremembe, krpali z razumevanjem, varnostjo in pripadnostjo, ki so jih našli pri psihedeličnih gurujih, kot sta bila Leary in Kesey. Ti guruji pa so jih s pomočjo psihedeličnih drog popeljali v novi neraziskani in nepredvidljivi svet.

Vseeno pa se mi zdi, da širjenje kulture podprte z močnim psihedeličnim vplivom ne spodbuja resnično svobodne, ljubeče in pristno ustvarjalne kulture. Kot smo videli, gre pri uživanju psihedeličnih drog v veliki večini primerov za užitek brez vzajemne obveznosti, zlasti pa za beg v svoj svet, umik pred kruto resničnostjo ... namesto soočenja z resničnostjo, kakršnakoli že je. Takšno povezavo med begom pred vsakdanjostjo in uživanjem psihedeličnih drog najdemo tudi pri

Learyju. Namreč v sebi je nosil zelo težko breme, krivdo za ženin samomor in pred tem je celo življenje bežal – tudi v svet psihedelije.

Marsikdo bi rekel, da če ne bi bilo LSD-ja ne bi bilo hipijev, rock glasbe ter s tem tudi vseh njenih mutacij in permutacij (ki nas še vedno spremljajo, ter kličejo mlade k uporu in revolucijam), ne bi prišlo do spolne svobode, psihološke ločitve golote in seksa, ekoloških gibanj ... Nekateri celo govorijo, da če ne bi bilo LSD-ja, potem ne bi bilo tudi stroja z drevesa spoznanja (Appleov računalnik).

Ob tovrstnem razmišljanju se pojavijo vprašanja, na katera si moramo nujno odgovoriti, in sicer: ali je človek bitje, ki mora za razširitev zavesti uporabljati substance? Ali s takšnim ravnanjem človek še vedno ostaja pristen človek? Ali lahko v tekstu navedene spremembe in tako imenovane pridobitve človeštva resnično obravnavamo kot dosežke *človeštva*?

Literatura:

- Brake, Mike. Sociologija mladinske kulture. Univerzitetna konferenca ZSMS, Republiška konferenca.
ZSMS. Ljubljana 1984.
"Even Better than the real thing": Droge v rocku. Časopis za kritiko znanosti. Let. XX, 1992, št. 146-147.
Goljevšček, Alenka. New Age in krščanstvo. TD Ognjišče, Koper 1992.
Lenarčič, Blaž. Ko mladostniki posežejo po drogah. Otrok in družina, leto XLVII, November 1999, str. 26, 27.
Paul, Alan. Door prize. Guitar World. Vol. 17, No. 12. December 1997.
Raetsch, Christian. LSD kultura (kulturno-antropološki oris). Mreža drog, letnik IV/1996, številka 3.
Smrke, Marjan. Svetovne religije. FDV, Ljubljana 2000.
Tomc, Gregor. Homo narcoticus. Razgledi 8. Januar 1993, str. 10-14.
Velikonja, Mitja. Drugo in drugačno: subkulture in subkulturne scene devetdesetih. V: Stankovič, Tomc, Velikonja (ur.). Urbana plemena, subkulture v sloveniji v devetdesetih. Studentska založba. Ljubljana 1999, str. 14 – 22.
Svetovni splet: <http://hippy.com>
<http://www.intrepidtrips.com>